

OGRÓD DESZCZOWY

Vademecum dla mieszkańców

Czym jest ogród deszczowy?

Ogród deszczowy tworzą rośliny nasadzone w gruncie lub w pojemniku, które zatrzymują wodę, tym samym zwiększając retencję z powierzchni większej niż powierzchnia samego ogrodu np. z dachów czy dróg, przez co mniejsza ilość wody spływa z tych powierzchni do kanalizacji.

W ogrodzie deszczowym najlepiej sprawdzą się rośliny hydrofitowe czyli takie, których kłącza lub korzenie oczyszczają wodę z zanieczyszczeń. Rośliny te są odporne na nadmiar i niedobór wody.

Ogrody deszczowe:

1. poprawiają stosunki wodne na danym terenie
2. wpływają korzystnie na mikroklimat działki,
3. poprzez rośliny hydrofitowe zatrzymują zanieczyszczenia z pobranej wody,
4. zmniejszają zagrożenie suszą i zagrożenie powodziowe,
5. przyczyniają się do wzrostu bioróżnorodności, poprzez poprawę
6. ekosystemu dla zwierząt.
7. podnoszą wartość estetyczną ogrodu, zmniejszają opłaty za usługi wodne np. podlewanie roślin.

Ogrody deszczowe są narzędziem błękitno-zielonej infrastruktury.

Ogród deszczowy jako system małej retencji

- Ogrody deszczowe mogą być najłatwiejszym sposobem na zagospodarowanie wody nie tylko w ogrodzie, ale również w bloku na balkonie.
- Ogrody deszczowe można nazwać systemem małej retencji, dzięki redukcji spływu powierzchniowego.
- Ogrody deszczowe cechują się o około 30% skuteczniejszym wsiąkaniem wody w grunt i oczyszczają nawet 90% zanieczyszczeń zawartych w wodzie.
- Dzięki zastosowaniu odpowiedniej roślinności i warstw, ogrody deszczowe oczyszczą deszczówkę i wprowadzą ją do gleby.

Rodzaje ogrodów deszczowych

Ogród deszczowy suchy:

- ogród utworzony jest w gruncie przepuszczalnym, dzięki czemu woda swobodnie infiltruje w grunt, a nie gromadzi się na powierzchni,
- zlokalizowany jest min. 5 m od budynku, aby zapobiec zawilgoceniu jego fundamentów,
- rośliny są gęsto sadzone.

Ogród deszczowy mokry o małej powierzchni:

- zakładany najczęściej na prywatnych posesjach w formie oczka wodnego,
- rośliny nie są gęsto sadzone,
- zlokalizowany jest bezpośrednio przy źródle odprowadzającym wodę,
- wyścielany jest folią, w celu zapewnienia izolacji przeciwwilgociowej (jeśli znajduje się w pobliżu budynku).

Ogród deszczowy w pojemniku:

- umieszczony jest w drewnianej skrzyni lub w betonowym pojemniku,
- przyjmuje wodę podawaną rurą spustową np. z dachu budynku,
- zaliczany jest do ogrodów mokrych (wyposażony w hydroizolację i przelew awaryjny),
- rośliny są gęsto sadzone.

Ogród deszczowy mokry o dużej powierzchni:

- utworzony jest w gruncie o słabej przepuszczalności, przez co utrudniona jest infiltracja wody opadowej do głębszych warstw,
- nadmiar wody odprowadzany jest za pomocą drenażu,
- zakładany w przestrzeni miejskiej np. w parkach, w formie stawu.

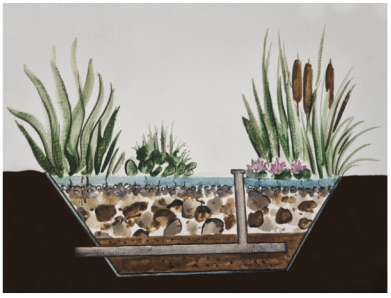

Jak wykonać ogród deszczowy?

Potrzebne materiały:

- pojemnik o głębokości ok. 0,9 m i wielkości min. 2% powierzchni odwadnianej dachu,
- folia PVC,
- rura drenarska o średnicy 8 cm,
- rura przelewowa o średnicy 8 cm,
- keramzyt lub kruszywo dolomitowe,
- piasek gruboziarnisty z dodatkiem kruszywa wapiennego, dolomitowego i tłuczonej cegły,
- żwir ozdobny i większe kamienie,
- rośliny,
- rura spustowa.

Różnorodna kompozycja, wysoka estetyka i ich wszechstronne zastosowanie sprawia, że ogrody mają unikalny charakter.

Umiejscowienie i konstrukcja:

- sprawdzić poziom wód gruntowych – wykopać dół o głębokości 1,5 m, następnie zweryfikować czy w ciągu doby napełni się on wodą, jeśli tak, to należy poszukać innego miejsca (wody gruntowe znajdują się płytko),
- wybrać teren o niewielkim spadku,
- zachować odległość od budynku 50 cm (ogród wyścielany folią), lub 5 m (ogród infiltrujący do gruntu),
- wielkość ogrodu powinna wynosić około 2% powierzchni dachu,
- dół wyścielić folią PVC, a brzegi przycisnąć kamieniami,
- do wysokości 20 cm wypełnić wykop kruszywem dolomitowym,
- na tej warstwie umieścić dwie rury: rurę drenażową poziomą, ustawioną pod lekkim kątem i rurę przelewową pionową, wystającą ponad powierzchnię ogrodu (koniec zamknięty kratką ażurową),
- rury połączyć ze sobą pod kątem prostym,
- ułożoną rurę drenującą zasypać 10 cm kruszywa dolomitowego i ubić,
- otrzymaną powierzchnię ponownie zasypać 45 cm warstwą piasku gruboziarnistego z dodatkiem kruszywa wapiennego, dolomitowego i tłucznej cegły, a następnie ubić (dodatki powinny stanowić ok. ¼ warstwy),
- posadzić rośliny,
- położyć większe kamienie, a przestrzenie pomiędzy nimi i roślinami uzupełnić żwirem ozdobnym o średnicy do 1,5 cm, warstwa ta nie powinna przekraczać 5 cm wysokości,
- brzeg ogrodu wzmocnić krawężnikiem.

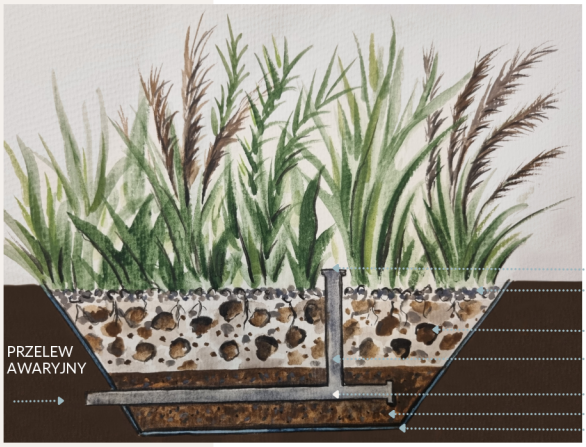

Umiejscowienie i konstrukcja:

- pojemnik należy umieścić minimum 30 cm od ściany budynku, bezpośrednio przy rurze odprowadzającej deszczówkę z dachu,
- w ścianie pojemnika należy wykonać otwór o średnicy 8 cm, na wysokości ok. 30 cm od dna,
- w przypadku gdy pojemnik jest nieszczelny (np. wykonany z cegły) jego podstawę należy wyłożyć folią PVC,
- wypełnić warstwą keramzytu lub kruszywa dolomitowego do wysokości 20 cm,
- na tej warstwie umieścić dwie rury: rurę drenażową poziomą, ustawioną pod lekkim kątem (jeden koniec rury zamknięty, a drugi wychodzący za pojemnik) i rurę przelewową pionową, wystającą ponad powierzchnię ogrodu (koniec zamknięty kratką ażurową),
- rury połączyć ze sobą pod kątem prostym,
- ułożoną rurę drenującą zasypać 10 cm kruszywa dolomitowego i ubić,
- otrzymaną powierzchnię ponownie zasypać 45 cm warstwą piasku gruboziarnistego z dodatkiem kruszywa wapiennego, dolomitowego i tłuczonej cegły oraz ubić (dodatki powinny stanowić ok. ¼ warstwy),
- posadzić rośliny,
- położyć większe kamienie, a przestrzenie pomiędzy nimi i roślinami uzupełnić żwirem ozdobnym o średnicy do 1,5 cm, warstwa ta nie powinna przekraczać 5 cm wysokości.

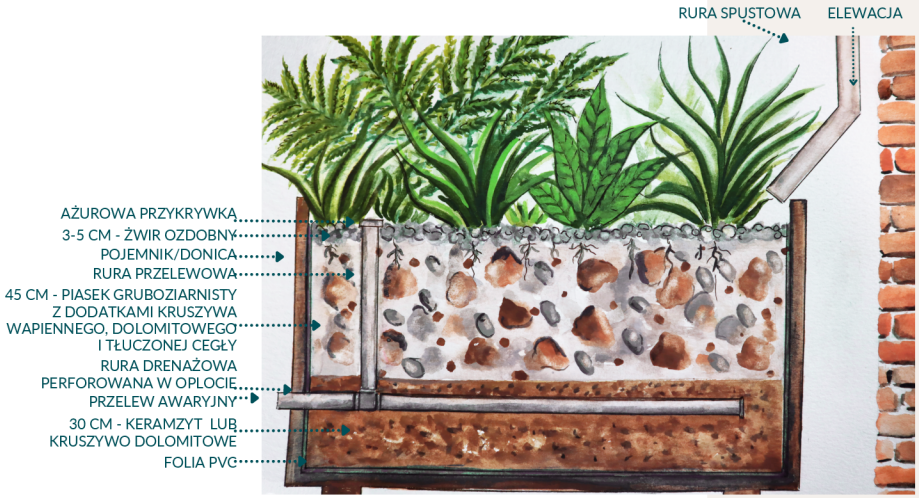

Utrzymanie i pielęgnacja ogrodu deszczowego

Bieżące

- pielęgnacja roślinności poprzez usuwanie roślin obumarłych,
- usuwanie ewentualnych zanieczyszczeń i osadów,
- pielenie i usuwanie chwastów.

Opcjonalne

- w przypadku bylin, po zakończeniu wegetacji zaleca się usunięcie suchych liści i części roślinnych,
- podlewanie nowych nasadzeń roślin w początkowej fazie wzrostu lub podczas okresów suchych,
- przycinanie roślin ze względów estetycznych,
- kontrola pojemnika (skrzynie drewniane należy konserwować),
- bieżąca kontrola stanu technicznego elementów np. rur i drenów,
- czyszczenie studzienek kontrolnych, płukanie przewodów drenarskich,
- sprawdzanie, czy warstwa kamieni jest zwarta oraz czy rośliny, które nie mają zdolności oczyszczania wody, nie zarastają pozostałych roślin.

Jeśli w czasie opadów ziemia przemieszcza się poza ogród, może to być oznaką zbyt wolnej infiltracji w stosunku do ilości wody, wtedy należy ogród powiększyć.

Aby woda deszczowa łagodnie rozlewała się po ogrodzie należy położyć w nim duże, płaskie kamienie, a przestrzenie pomiędzy nimi uzupełnić mniejszymi kamieniami. Warstwa powinna mieć wysokość ok. 5 cm.

Jakie rośliny zasadzić w swoim ogrodzie?

- Dobór roślin do ogrodu deszczowego jest niezwykle ważny. Zaleca się, aby były to tzw. rośliny hydrofitowe (ponad 50% roślin w ogrodzie), ponieważ ich korzenie i kłącza oczyszczają wodę z zanieczyszczeń, minimalizuje możliwość przedostawania się ich do głębszych warstw gleby, a także retencjonują wodę (bioretencja),
- rośliny te są odporne na nadmiar (rośliny przybrzeżne) i niedobór wody (rośliny tolerujące suszę),
- preferowane są również rośliny gatunków rodzimych (najlepiej dostosowane do miejscowych warunków klimatyczno-glebowych)
- i rośliny wieloletnie,
- uzupełnieniem mogą być inne gatunki, w celu zapewnienia bioróżnorodności w krajobrazie,
- istotne jest uwzględnienie wymagań świetlnych roślin i ich przyrostu, niektóre z nich mogą się bardzo rozrastać,
- w ogrodach o mniejszej powierzchni doskonale zdają egzamin byliny, natomiast w tych o większej powierzchni również krzewy i drzewa.

Dobieramy rośliny

WYMAGANIA:

- SŁOŃCE
- UMIARKOWANE SŁOŃCE
- PÓŁCIEŃ
- CIEŃ

Rośliny cebulkowe

	NAZWA POLSKA	NAZWA ŁACIŃSKA	RODZAJ/ WYSTĘPOWANIE	WYMAGANIA
	KOSACIEC SYBERYJSKI	IRIS SIBIRICA	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ, PRZYBRZEŻNA	
	KOSACIEC ŻÓŁTY	IRIS PSEUDACORUS	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ, PRZYBRZEŻNCA	

Byliny wodne

	NAZWA POLSKA	NAZWA ŁACIŃSKA	RODZAJ/ WYSTĘPOWANIE	WYMAGANIA
	GRĄŻEL ŻÓŁTY	NUPHAR LUTEA	WODY STOJĄCE, WOLNOPŁYNĄCE	
	GRZYBIEŃ BIAŁY	NYMPHAEA ALBA	WODY STOJĄCE, WOLNOPŁYNĄCE	
	RZĘSA DROBNA	LEMMA MINOR	WODY STOJĄCE, WOLNOPŁYNĄCE	
	ŻABIŚCIEK PŁYWAJĄCY	HYDROCHARIS MORSUS - RANAE	WODY STOJĄCE, WOLNOPŁYNĄCE	

Byliny

	NAZWA POLSKA	NAZWA ŁACIŃSKA	RODZAJ/ WYSTĘPOWANIE	WYMAGANIA
	BOBREK TRÓJLISTKOWY	MENYANTHES TRIFOLIATA	PRZYBRZEŻNA	
	BODZISZEK BŁOTNY	GERANIUM PALUSTRE	PRZYBRZEŻNA	
	BODZISZEK ŻAŁOBNY	GERANIUM PHAEUM	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ, PRZYBRZEŻNA	
	KNIEĆ BŁOTNA/ KACZENIEC	CALTHA PALUSTRIS	PRZYBRZEŻNA	
	KOZŁEK LEKARSKI	VALERIANA OFFICINALIS	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ, PRZYBRZEŻNA	
	KRWAWNICA POSPOLITA	LYTHRUM SALICARIA	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ, PRZYBRZEŻNA	
	ŁĄCZEŃ BALDASZKOWY	BUTOMUS UMBELLATUS	PRZYBRZEŻNA	
	MIĘTA NADWODNA	MENTHA AQUATICA	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ, PRZYBRZEŻNA	
	NIEZAPOMINAJKA BŁOTNA	SCORPIOIDES	PRZYBRZEŻNA	
	PEŁNIK EUROPEJSKI	TROLLIUS EUROPAEUS	ROŚLINY TOLERUJĄCE SUSZĘ	

Byliny

	NAZWA POLSKA	NAZWA ŁACIŃSKA	RODZAJ/ WYSTĘPOWANIE	WYMAGANIA
	PONIKŁO BŁOTNE	ELEOCHARIS PALUSTRIS	PRZYBRZEŻNA	
	RDEST WĘŻOWNIK	POLYGONUM BISTORTA	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ	
	RDEST ZIEMNOWODNY	POLYGONUM AMPHIBIUM	PRZYBRZEŻNA	
	SADZIEC KONOPIASTY	EUPATORIUM CANNABINUM	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ,	
	SIEDMIOPALECZNIK BŁOTNY/ PIĘCIORNIK BŁOTNY	POTENTILLA PALUSTRIS	PRZYBRZEŻNA	
	TOJEŚĆ KROPKOWANA	LYSIMACHIA PUNCTATA	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ, PRZYBRZEŻNA	
	TOJEŚĆ ROZESŁANA	LYSIMACHIA NUMMULARIA	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ, PRZYBRZEŻNA	
	WIĄZÓWKA BŁOTNA	FILIPENDULA ULMARIA	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ, PRZYBRZEŻNA	
	WIERZBOWNICA DROBNOKWIATOWA	EPILOBIUM PARVIFLORUM	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ, PRZYBRZEŻNA	
	ŻABIENIEC BABKA WODNA	ALISMA PLANTAGO-AQUATICA	PRZYBRZEŻNA	

Trawy ozdobne

	NAZWA POLSKA	NAZWA ŁACIŃSKA	RODZAJ/ WYSTĘPOWANIE	WYMAGANIA
	JEŻOGŁÓWKA GAŁĘZISTA	SPARGANIUM ERECTUM	PRZYBRZEŻNA	
	MANNA MIELEC	GLYCERIA MAXIMA	PRZYBRZEŻNA	
	MOZGA TRZCINOWATA	PHALARIS ARUNDINACEA	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ, PRZYBRZEŻNA	
	PAŁKA WĄSKOLISTNA	TYPHA ANGUSTIFOLIA	PRZYBRZEŻNA	
	PAŁKA DELIKATNA	TYPHA GRACILIS	PRZYBRZEŻNA	
	SIT ROZPIERZCHŁY	JUNCUS EFFUSUS	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ, PRZYBRZEŻNA	
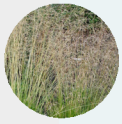	**ŚMIAŁEK DARNIOWY**	DESCHAMPSIA CESPITOSA	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ	
	TATARAK ZWYCZAJNY	ACORUS CALAMUS	PRZYBRZEŻNA	
	TRZCINA POSPOLITA	PHRAGMITES AUSTRALIS	ROŚLINA TOLERUJĄCA SUSZĘ	
	TURZYCA LEŚNA	CAREX SYLVATICA	PRZYBRZEŻNA	

Drzewa

	NAZWA POLSKA	NAZWA ŁACIŃSKA	RODZAJ/ WYSTĘPOWANIE	WYMAGANIA
	OLSZA CZARNA	ALNUS GLUTINOSA	PRZYBRZEŻNA	
	WIERZBA BIAŁA	SALIX ALBA	PRZYBRZEŻNA	
	WIERZBA TRÓJPRĘCIKOWA (MIGDAŁOWA)	SALIX TRIANDRA	PRZYBRZEŻNA	

Krzewy

	NAZWA POLSKA	NAZWA ŁACIŃSKA	RODZAJ/ WYSTĘPOWANIE	WYMAGANIA
	WIERZBA IWA	SALIX CAPREA	PRZYBRZEŻNA	
	WIERZBA PURPUROWA	SALIX PURPUREA	PRZYBRZEŻNA	
	WIERZBA SZARA	SALIX CINEREA	PRZYBRZEŻNA	

Drzewa/krzewy

	NAZWA POLSKA	NAZWA ŁACIŃSKA	RODZAJ/ WYSTĘPOWANIE	WYMAGANIA
	WIERZBA PIĘCIOPRĘCIKOWA/ WIERZBA LAUROWA	SALIX PENTANDRA	PRZYBRZEŻNA	
	WIERZBA WICIOWA/ WIERZBA ENERGETYCZNA	SALIX VIMINALIS	PRZYBRZEŻNA	

Sprawdź swoją wiedzę!

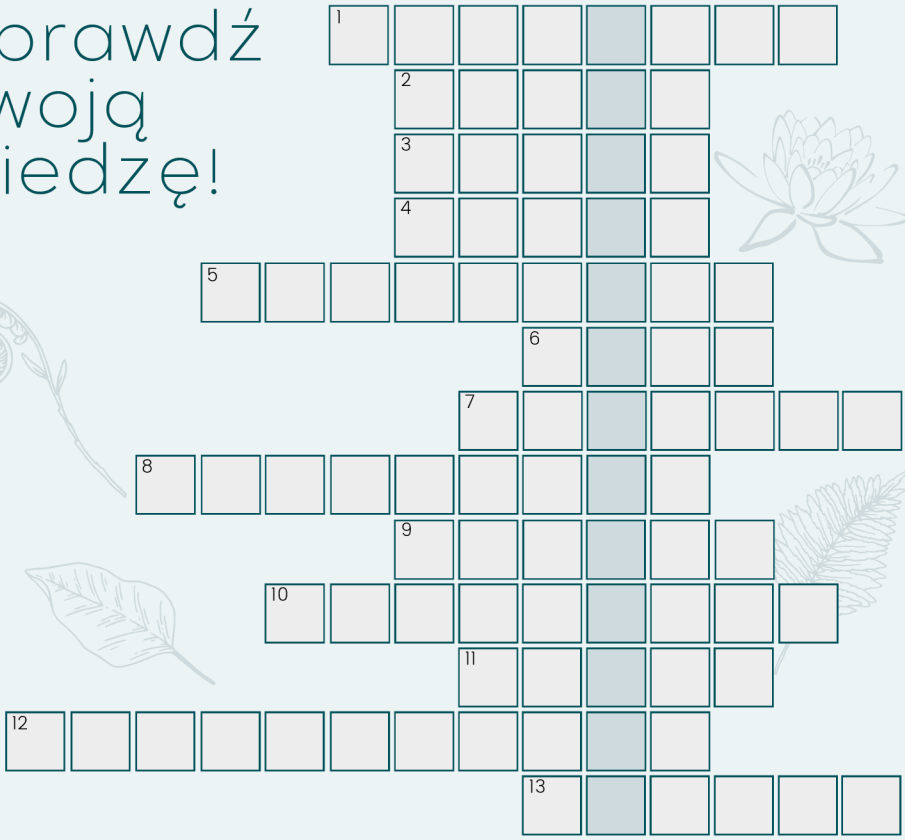

1. Inaczej donica, w której może być umieszczony ogród deszczowy.
2. Wyłożona na dnie pojemnika ogrodu deszczowego, jej rodzaj to PVC.
3. Przybrzeżna trawa ozdobna.
4. Rodzaj ogrodu deszczowego, na powierzchni którego może znajdować się woda.
5. Rodzaj rury, odprowadzającej nadmiar wody z ogrodu deszczowego.
6. Inaczej Kosaciec.
7. Popularne drzewo sadzone w ogrodzie deszczowym.
8. Rośliny, których kłącza lub korzenie oczyszczają wodę z zanieczyszczeń.
9. Sadzone w ogrodach o większej powierzchni.
10. Inaczej knieć błotna.
11. Rodzaj ogrodu deszczowego, na powierzchni którego zwykle nie ma wody.
12. Inaczej wsiąkanie wody w głębsze warstwy.
13. Wypełniają przestrzeń między roślinami w ogrodzie deszczowym.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13.

Zarząd Infrastruktury Wodnej w Krakowie
Os. Szkolne 27,
31-977 Kraków
tel: 12 323 30 01
e-mail: sekretariat@ziw.krakow.pl

www.ziw.krakow.pl
www.facebook.com/ziw.krakow
instagram.com/ziw.krakow/

Koncepcja: Justyna Golba-Jaśkowiec, Teresa Majka
Opracowanie merytoryczne: Justyna Golba-Jaśkowiec, Teresa Majka
Opracowanie graficzne: Justyna Golba-Jaśkowiec

Zarząd Infrastruktury Wodnej w Krakowie

Kraków

NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA i GOSPODARKI WODNEJ

Dofinansowane przez Unię Europejską

Pamiętaj! Zakładając ogród deszczowy stajesz się architektem swojej najbliższej przestrzeni poprzez podwyższenie jej walorów estetycznych, zwiększenie bioróżnorodności, ale przede wszystkim masz realny wpływ na retencjonowanie wody.